Kirjallinen kysymys KK 490/2026 vp

Olga Oinas-Panuma kesk

Kirjallinen kysymys humanististen alojen tutkimuksen ja koulutuksen kansallisen omavaraisuuden turvaamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Humanistinen ja laajemmin ihmistieteellinen osaaminen muodostaa keskeisen osan Suomen sivistys-, osaamis- ja kilpailukykyperustaa. Sen merkitys korostuu teknologisen murroksen, kansainvälisen epävarmuuden sekä yhteiskunnallisten muutosten aikana. Teknis-taloudellisten kyvykkyyksien ja osaamisen rinnalla tarvitaan kykyä arvioida muutosten vaikutuksia ihmisiin, yhteiskuntaan ja työelämään sekä ratkaista niihin liittyviä eettisiä, kielellisiä ja kulttuurisia kysymyksiä.

Humanistinen tutkimus ja koulutus tuottavat osaamista, jota tarvitaan muun muassa demokratian, oikeusvaltion ja kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseen, yhteiskunnallisen resilienssin lisäämiseen, kriittisen lukutaidon ja medialukutaidon kehittämiseen sekä kansallisen kulttuuri- ja kieliperinnön ylläpitämiseen.

Humanistinen osaaminen on tärkeää myös Suomen kansainväliselle kilpailukyvylle. Kansainvälisillä markkinoilla menestyminen edellyttää erilaisten arvojen ja merkityksien, kielten ja kulttuurien sekä toimintaympäristöjen tuntemusta.

Suomen on kyettävä ylläpitämään riittävää kansallista tutkimus- ja koulutuskapasiteettia myös humanistisilla aloilla. Kansallinen osaamispohja on edellytys sille, että voimme tutkia ja ymmärtää omaa yhteiskuntaamme, historiaamme, kulttuuriamme ja kieliämme sekä osallistua kansainväliseen tutkimusyhteistyöhön omista lähtökohdistamme käsin. Erityistä huomiota on kiinnitettävä pieniin oppiaineisiin ja erikoisaloihin, joiden merkitys kansallisen osaamisen, kulttuuriperinnön tai yhteiskunnan toimivuuden kannalta voi olla huomattava opiskelija- ja tutkintomäärien vähäisyydestä huolimatta.

Viime vuosina on herättänyt huolta se, että korkeakoulujen rahoitus- ja ohjausjärjestelmä perustuu pitkälti määrällisiin mittareihin, kuten tutkinto-, julkaisu- ja rahoitusvolyymeihin. Mittarit eivät kaikilta osin tunnista tarpeeksi hyvin humanististen alojen tutkimuksen ja koulutuksen pitkän aikavälin yhteiskunnallista vaikuttavuutta tai niiden merkitystä kansallisen osaamispohjan ja huoltovarmuuden näkökulmasta. Mikäli korkeakoulujen toimintaedellytykset heikkenevät näillä aloilla, seurauksena voi olla osaamisalueiden kaventuminen ja jopa häviäminen. Menetetyn tutkimus- ja koulutuskapasiteetin palauttaminen on usein hidasta ja vaikeaa.

Valmis
5.0

Kirjallinen kysymys KK 490/2026 vp

Humanististen alojen tutkimuksen ja koulutuksen turvaaminen ei ole ainoastaan koulutus- ja tiedepolitiikkaa, vaan myös kilpailukyky-, turvallisuus- ja tulevaisuuspolitiikkaa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

> *Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä turvatakseen humanististen alojen tutkimuksen ja koulutuksen kansallisen omavaraisuuden sekä varmistaakseen, että korkeakoulujen rahoitus- ja ohjausjärjestelmä tunnistaa nykyistä paremmin humanististen alojen merkityksen, erityispiirteet ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden?*

Helsingissä 13.11.2026

Olga Oinas-Panuma kesk